

2011. február 27. vasárnap
Apostolok Cselekedetei 20,13–38

Szabó Csaba

Pál útja Milétoszig

^{20,13}Mi pedig előre mentünk, és hajóra szállva Asszoszba utaztunk, hogy ott vegyük fel Pált, mivel így rendelkezett; odáig ugyanis gyalog akart jönni. ^{20,14}Amikor aztán Asszoszban ránk talált, felvettük a hajóra, és Mitilénébe mentünk. ^{20,15}Onnan tovább hajóztunk, és a következő napon eljutottunk Khiosz elé. Másnap befutottunk Számoszba, az ezt követő napon pedig elmentünk Milétoszba. ^{20,16}Pál ugyanis már előzőleg úgy döntött, hogy Efezus mellett csak elhajózik, hogy ne kelljen időt töltenie Ázsiában. Sietett, hogy lehetőleg pünkösd napjára Jeruzsálembé érkezzen.

Pál Milétoszban elbúcsúzik az efezusi vénektől

^{20,17}Milétoszból azután elküldött Efezusba, és magához hívatta a gyülekezet véneit. ^{20,18}Mikor azok megérkeztek hozzá, így beszélt hozzájuk: "Ti tudjátok, hogy az első naptól fogva, amelyen Ázsia tartományába léptem, hogyan viselkedtem közöttetek az egész idő alatt: ^{20,19}szolgáltam az Úrnak teljes alázatossággal, könnyek és megpróbáltatások között, amelyek a zsidók cselszövései miatt értek. ^{20,20}Semmit sem hallgattam el abból, ami hasznos, hanem inkább hirdettem és tanítottam azt nektek nyilvánosan és házanként. ^{20,21}Bizonyoságot tettem zsidóknak is meg görögöknek is az Istenhez való megtérésről és a mi Urunkban, Jézusban való hitről. ^{20,22}És most, íme, én a Lélektől kényszerítve megyek Jeruzsálembé, és hogy mi ér ott engem, nem tudom; ^{20,23}csak azt tudom, hogy a Szentlélek városról városra bizonyoságot tesz, hogy fogság és nyomorúság vár rám. ^{20,24}De én mindezekkel nem gondolok, sőt még az életem sem drága, csakhogy elvégezhessem futásomat és azt a szolgálatot, amelyet az Úr Jézustól azért kaptam, hogy bizonyoságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról. ^{20,25}És most tudom, hogy közületek, akik között jártam, az Isten országát hirdetve, többé nem látja arcomat senki. ^{20,26}Ezért bizonyoságot teszek elöttetek a mai napon, hogy én mindenki véréből tiszta vagyok. ^{20,27}Mert nem vonakodtam attól, hogy hirdessem nektek az Isten teljes akaratát. ^{20,28}Viseljetek gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessetek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett. ^{20,29}Tudom, hogy távozásom után dühös farkasok jönnek közétek, akik nem kímélik a nyáját, ^{20,30}sőt közületek is támadnak majd férfiak, akik fonák dolgokat beszélnek, hogy magukhoz vonzzák a tanítványokat. ^{20,31}Vigyázzatok azért, és emlékezzetek arra, hogy három évig éjjel és nappal szüntelenül könnyek között intettelek mindnyájatokat. ^{20,32}Most pedig az Istennek és kegyelme igéjének ajánllak titeket, aki felépíthet benneteket, és örökséget adhat nektek a szentek között. ^{20,33}Senkinek ezüstjét, aranyát vagy ruháját nem kívántam, ^{20,34}sőt ti jól tudjátok, hogy a magam szükségleteiről, meg a velem levőkéről ezek a kezek gondoskodtak. ^{20,35}Minden tekintetben megmutattam nektek, hogy milyen kemény munkával kell az erőtlenekekről gondoskodni, megemlékezve az Úr Jézus szavairól. Mert ő mondta: Nagyobb boldogság adni, mint kapni." ^{20,36}Miután ezeket elmondta, mindnyájukkal együtt térdre borulva imádkozott. ^{20,37}Ekkor valamennyien nagy sírásra fakadtak, Pál nyakába borultak, és csókolgatták őt. ^{20,38}Különösen azon a szaván szomorodtak el, hogy többé nem fogják őt viszontlátni. Azután kikísérték a hajóhoz.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

13–16. vers

Folytatódik a 6. versben megszakított útleírás, nagy részletességgel: az útnak azokat az állomásait is felsorolva, amelyeknek az események szempontjából nincs különösebb szerepük. Hogy Pál miért teszi meg egyedül és gyalog a kb. 30 km-es utat, nem tudjuk. Siet ugyan, hogy időben Jeruzsálembé érjen, azonban valószínűleg a kedvezőtlen hajózási viszonyok

visszatartják Milétoszban. Így búcsút vehet az efezusi vénektől.

17–38. vers

Pál beszéde a *búcsúbeszéd*ek műfajába tartozik, ennek megvannak a rá jellemző különleges sajátosságai. Az ilyenek általában tekintélyes személyiségektől származnak, amire több bibliai példa is található (pl. 1Móz

47,29kk; Józs 23,1kk; 1Sám 12,1kk stb.). Ez Pál egyetlen olyan beszéde az ApCsel-ben, amelyet kizárólag keresztyén hallgatóság előtt mond el. Mondanivalója és nyelvezete szoros összefüggésben van a levelekkel (ez a „legpálabb” beszéd az ApCsel-ben, amint ez nyomon követhető a Nestle szövegkiadás margóján olvasható utalások segítségével. Tartalmilag a beszéd két részre tagolódik: a 18–25 szakaszban a személyes, a 25–35 versekben a parainetikus motívumok dominálnak, bár ezzel is, azzal is találkozunk mindkét részletben.

Az Apostol összefoglalja missziói munkásságának tényeit és eredményeit. Ha úgy tűnhet is, mintha dicsekednék – az Úrban dicsekszik (vö. 2Kor 12,9). Semmi eredményt nem tulajdonít magának, hanem mindent Istennek, a Léleknek. Tudatosan készül a továbbiakra, a 23. versben mintha a 13–16 részletező útleírása folytatódna, csak itt természetesen az egyes állomások megnevezése nélkül. A keresztyén ember életében a múlt-jelen-jövendő nem válik el élesen egymástól, hiszen mindenkor az isteni tervszerűség érvényesül, az embernek ehhez kell alkalmazkodnia. Pál életútja innentől szoros kontinuitásban marad ugyan az eddigiekkel, mégis: döntő fordulatot vesz; azoktól, akik között és akikkel együtt eddig szolgált, végleg el kell válnia, a közös szolgálat azonban nem ér véget nyomtalanul. Pál elsősorban azért részletezte szolgálatait, mert ez mintául is szolgál a „vének” további szolgálatához.

Erre a további szolgálatra készítik fel a hallgatóságot Pál következő, a 26. verstől kezdődő szavai. Szembenéz a korszak keresztyénségét fenyegető legnagyobb veszélyek egyikével, a tévtanítások veszedelmével. Nem véletlen, hogy a kérdés az utóbb tárgyalt perikópákban már nem először szerepel – s mai aktualitását aligha kell indokolni! Pál megtette a legtöbbet, amit tenni lehet e téren, *paszan tén boulén tou theou* hirdette, amihez sem hozzátenni, s amiből semmit elvenni nem lehet és nem szabad. Az Ez 3,18kk-re utalva kinyilvánítja, hogy ebből következőleg nem terheli felelősség azért, ha valaki ennek ellenére megmarad a rossz úton, vagy arra tér rá. Mindenki véréből tiszta! Emlékezteti hallgatóit arra, hogy ők a gyülekezet őrizői. Kifejező, hogy a véneket (*preszbüteroi*) itt *episzkopousz* nevezi. A kifejezés nem a mai „püspök” szó értelmében veendő, hanem „felvigyázót, őrzőt” jelent. Azért sokatmondó, mert a hellenista közigazgatásból a hallgatóság számára jól ismert kifejezést kapcsolja össze a nyáj legeltetésének ószövetségi gyökerű kifejezésével, amelynek jól felismerhető krisztológiai összefüggései is vannak (*pnoimion*).

Az anyagi kérdéseket illetően Pál itteni szavai inkább irányjelzésként szolgálnak, arra ösztönözve az előljárókat, hogy a tévtanítókkal ellentétben ne legyenek mohók. Ő maga mindig az adott helyzethez alkalmazkodott (vö. pl 2Kor 11,7kk). Bár a beszéd egész mondanivalója közvetlenül az előljáróknak szól, általánosítható a gyülekezet minden tagjára nézve. Mindnyájan felelősök vagyunk a gyülekezetért!

„Viseljétek gondot tehát magatokra és az egész nyájra!”
(ApCsel 20,18)

Mínta egy ókori hajózási menetrendet olvasnánk igeszakaszunk elején – és végeredményben erről is van szó. Csak ezt a menetrendet nem valamilyen hivatalban állították össze, nem is Pál vagy valamelyik munkatársa készítette maguknak, hanem a Szentlélek. Része ez az útszakasz annak a nagy útnak, amelyet Pál apostol megtett egyházüldöző farizeusi életétől Damaszkusz-

szon – és többek között Efezuson át – Jeruzsálemig és a valószínű mártíriumig. Életében, mint a keresztyén életében mindig történnie kell, megfordul a közismert (és *nem* a Bibliából való) közmondás: Isten a tervező, az ember, ha engedelmes, lehet a „végző”, a végrehajtó. A menetrend szerint Pál most fontos csomóponthoz érkezett, és Isten lehetőséget készített számára, hogy még egyszer találkozzék a számára oly kedves efezusi vénekkel, összegezze az eddigieket, és eligazítsa őket a jövőre nézve. Ebből az eligazításból három dolgot emeljünk ki:

1. Pál – és ennek így kell lennie a mi életünkben is – másként gondolkodik múltról, jelenről és jövőről, mint azt emberi tapasztalataink, csak önmagunkból kiinduló szemléletmódunk szerint tennénk. Emberi felfogás szerint a múlt változhatatlan, véglegesen lezárt, a jelen múlt pillanata kicsúszik a kezünk közül, a jövő bizonytalan és beláthatatlan. Pál a múltat képes átértékelni: nem bűnei terhe alatt roskad össze, pedig bőven vannak „sötét foltok” a személyes múltjában, hanem azt tartja számon, amiben Isten vezérelte, és használta áldott eszközeként. A mindenkorli jelent Istentől adott alkalomként (*kairosz!*) éli meg, s ha terveibe hiba csúszik, mint most, amikor nem siethet kedve szerint, nem kesereg, hanem azt keresi: mire készítette Isten az alkalmat? A következőkre is ezzel a szemlélettel tekint: a jövőt is Isten szabja meg, ő készíti el lehetőségeivel, állomásaival. Ezen az Isten-készítette terven belül azonban megvan az ember lehetősége és kötelessége is, hogy maga is tervezzen, felkészüljön Isten-szabta feladataira. Ebben akarja felkészíteni és erősíteni az efezusi előjárókat is.

2. Szögezzük le, hogy amiket e tekintetben mond Pál, az általánosan is érvényes: minden tag felelős az egyházért, a gyülekezetért, de ebben az előjáróknak kell „elől-járniuk”, az ő felelősségük nagyobb. Az egyházban vastörvény, hogy aki nagyobb tisztséget kap, azt a nagyobb felelősségre és a több szolgálatra kapja. S ha ez valóban így történik, akkor ebben a gyülekezet egésze válik „elől-járóvá”, példát mutatva a politikai, társadalmi környezetnek is.

Az egyik fontos feladat: őrködni a tanítás tisztaságán, „teljességén”. Megint előkerül hát a tévtanítások kérdése, az egyház létének ez az akkor is, ma is akut problémája, amelyről nem lehet eleget beszélni. A tévtanításokkal azért oly nehéz védekezni, mert itt is „kétszer kétfrontos” a küzdelem: jöhetnek e tanítások kívülről és belülről, és megnyilvánulhatnak abban, hogy valaki elvesz, vagy hozzátesz az evangéliumhoz. A védekezés a biblikusság és a hitvallásosság. Ma könnyen megesik, hogy a hitvallások háttérbe szorulnak. Ne engedjük! Összeköt minden keresztyénnel az Apostoli Hitvallás, de sajátos, drága kincseink a saját egyházunk többi hitvallásai!

3. Kitér Pál az anyagi kérdésekre, közelebbről a javadalmazási kérdésekre is. Amiről itt a saját példáját előhozva beszél, az iránymutatás. A lényeg: ne legyen az anyagi szempont sohasem elsődleges, mint a tévtanítók esetében általában, akkor is, most is. Tekintsük az anyagi javakat is eszköznek, és legyen ezek kezelése mindig átláthatóan tiszta. Ez nem járulékos, hanem tartalmi eleme a bizonyágtételnek. S ha már közmondást fordítottunk visszájára, tegyük ezt egy szóval is: „piszkos anyagiak” helyett a mi esetünkben legyen szó „tisztá anyagiakról”!